

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_35_V_GHETTU_ARNOSTA_LUSTIGA		
Název materiálu:	V ghettu Arnošta Lustiga		
Předmět:	Český jazyk	Ročník:	9.
Časová dotace:	45 min	Datum ověření:	22. 1. 2013
Jméno autora:	Mgr. Magdalena Obšivačová		
Klíčová slova:	Ghetto a charaktery v něm, antisemitismus, charakteristika, Arnošt Lustig		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Žák si prostřednictvím ukázky má možnost utvořit představu o poměrech v židovském ghettu a poměrech v něm, o charakterech lidí, kteří v něm žili (na „obou stranách“) a tom, jak je ghetto poznamenává a mění.		
Rozvíjené klíčové kompetence:	Komunikační, sociálně personální, občanská		
Anotace, metodický list:	Ukázka z tvorby A. Lustiga žáky zavádí do ghetta a umožňuje jim proniknout pod jeho povrch.		
Použité zdroje:	LUSTIG, Arnošt. Noc a naděje. 5. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1992. ISBN 80-202-0343-5, s. 106-109.		

Popis hodiny

1. Úvod: Ghetto – co je to, jak asi vypadá život v něm, jak se tam lidé cítí (přemýšlejte každý samostatně v minutě ticha). Chcete se na něco zeptat.
2. Krátká informace o Arnoštu Lustigovi.
3. Četba ukázky.
4. **Úkoly:**
 - a) Shrňte stručně děj ukázky, vypište postavy, které zde vystupují, ujasněte si, čemu nerozumíte
 - b) Popište, co se dozvídáte o životě v ghettu
 - c) Věnujte se postupně jednotlivým postavám, v textu různobarevně zaznamenávejte, kde se jim autor věnuje, stručně si poznamenejte, co se o nich dovídáte a co si myslíte...
 - d) Vyberte si jednu postavu a rozvedte hlouběji své uvažování z předchozího úkolu
 - e) Jak poznamenává ghetto své obyvatele?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

UKÁZKA

Alžběta Freinerová neodpověděla. Co přicházelo? Proč se bála horeček za dlouhých studených nocí, kdy venku hučel vítr? Myšlenka na vánek jí byla příjemná, chladná a neuvěřitelná. Déšť bubnoval do rezatého plechu okapu, slyšela to velice zřetelně.

„Ty líné židovské svině!“ řekla znovu Herta. „Nic jim není, ale do práce se jim nechce. Prasata. Spí v klobouku, v hadrech. Tak se na ni podívejte!“

Hlas Herty byl vzteklý a drsný. Byla to zlost, která si hledala terč. Velká voda, která musí někudy odtéct. A v okamžiku, kdy našla terč a výpust, se její zlost změnila v nenávist. Přeskakovalo jí to mezi spánky jako elektrické jiskry. Voda vtékala do tůně nad horami a nad vodami zůstal jen hlas.

Alžběta Freinerová ho nesledovala. Někde byly svahy hor a někde růže. A někde už docela nic. Nevěděla, co ji čeká. Obklopila ji bázeň z neznáma. Smutek. Opar dne, kdy zemřel muž. Kdoví, co bude? Přeběhl jí strach po čele a mráz po zádech. Cítila, jak se třese. Viděla tváře druhých. To byla skutečnost, ne nepěkný sen. Pravda byla horší než noční můry. Někdy se skoro těšila, až opustí tento svět, cítila jen jediný závazek, ale přistihla se, že i toto řídne, jako řídly její teplé punčochy nebo sukně, dřevěný kabát, pomačkal se jí plstěný klobouk stažený přes uši. Cítila, co je to osamělost, se kterou se člověk bojí a skoro těší, až odejde ze světa. Ve vzduchu visela jen otázka jak. Na dotaz proč se už dávno vzdala naděje na odpověď. Cítila, čím ji Německo izolovalo od světa. Čím se oddělovali sami od sebe. Ale nechtěla. Nesnesla myšlenku na to, nezrazována vším, co znala a co si pamatovala, by zrazovala také. Pocítila sovou vykořeněnost, jako by někdo zabral i zbytek slavníku, na němž ležela oblečená, jako by si už nesměla ani svlíknout kabát nebo zout boty, aby se jich někdo nezmocnil, protože nikomu na nikom nezáleží. Jaký bude svět, až oni odejdou, do posledního? Kdo si na ně vzpomene?

Marně vnímala tvář nad sebou. Herta byl dítětem nenávisti. Její matka, sama opuštěná, ji kdysi odložila. Do osmnácti let se tato dívka podobala odpadku, který chodí, dýchá a mluví. Ale teď našla lidi, kteří byli ještě níž a na které mohla šlapat i ona. Nebyla první, kdo si jako oběť hledal jiné oběti. Naučila se zchladit si žáhu, jako se zpozdilí děti učí číst, psát a počítat, nebo ze začátku je mluvit. Necítila dluh vůči nikomu. Všichni dlužili jí. Byly věci, z kterých se jí dělalo špatně, protože jí nepatřily. Byly to věci, jež patřily někomu jinému, ačkoliv mohly být její. Usvědčovaly ji z toho, co nemá a co mají ostatní a proč se cítila chudá a udolá, navzdory všemu. Zanechávalo to v ní spatnou chuť na patře. A tak to, co chtěla nyní říci, už pronesla klidně a s převahou, i když viděla, že ženě před ní zbývá do konce života už jen úzká ulička.

„Paní Ilse“, řekla. „Prohlédněte jí věci. Uvidíte, jak se ty mazané potvory dovedou stavět!“

Rosemarie Ilse Herzová v duchu protestovala proti oslovení. S těžko překonaným odporem poslušně šla k zavazadlům pod ložem nemocné a otevřela je.

Vrchní Kufr nebyl Alžběty Freinerové. Patřil sousedce. Byla to početná rodina: všecko co měli, schovávali u matky, načatou imitaci uherského salámu, sáček cukru, mýdlo a v krabičce od hodinek dva snubní prsteny.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Ty přece měli odevzdat už v Praze, odbočce říšské banky,“ řekla Herta. „Náhodou vím, kde to je, protože jsem tam taky měnila peníze. Nesmějí mít zlato“, stříbro nebo cizí valuty. Ale to máte marné, domlouvat sviním, aby se dívaly na hvězdy. Jako by člověk hrách na stěnu házel. Jsou to podvodníci a lháři. Jsou nebezpeční do posledního dechu.“

Pes štěkal, protože cítil maso. Herta ho musela držet. „Vidíte je,“ řekla. „A ještě si dovoluje mlčet. Jako bychom to neznali.“ Myslela si: Pozor, čím zoufalejší, tím nebezpečnější.

Rosemarie Ilse hodila salám psovi. Rychle ho sežral. Chtěla dát rozházené věci – cukr a mýdlo – zpět.

„S tím se nezdržujte,“ zarazila ji Herta. Ještě stále byla Rosemarie Ilse nesvá. Nedovedla se vpravit hned do své nové úlohy, ale vnitřně cítila, že přijde-li příště, bude již vědět co a jak. Jistě Herta – když byla sama bez zvědavého doprovodu - shrábla pro sebe ledacos, co Zimní pomo jaktěživo neviděla! Ty dva zlaté prsteny... Je to pravda. Proč je neodevzdali? Rosemarie Ilse se bála myslet dál.

„Jistě, paní Ilse. To tu nesmíme ani nechat.“ „Ne,“ řekla Rosemarie Ilse. „Paní Ilse,“ přerušila ji Herta. „Podívejte se ještě pod matraci.“

Rosemarie Ilse obezřetně sáhla na postel a štítivě, protože nechtěla ani vidět víc než prostor v zorném úhlu, zakrývajícím nemocnou, vzal za cíp polštáře, prudce jej nadzvedla, trhla jím a pustila. Hlava Alžběty Freinerové se svalila na dřevěnou pelest a náraz způsobil dutý, chřupavý zvuk. Pod polštářem ležela krabička sardinek, křiklavě žlutá, na prostěradle šedivém od skvrn plísně.

Pach zahlal Rosemarie Ilse o krok zpět. Hleděla na krabičku a s dlaní na ústech vykřikla. Při pohledu na olejovky, dokonale zabalené a působící dojmem hojnosti, ji vše rozzlobilo.

„Pak si člověk myslí, že umírají hladý!“

„Svině!“ řekla opět místo odpovědi Herta. „Mazaná svině! Proto nemluví. Staví se nemocná. Říká se *Besser stumm als dumm*. Mlčet zlato. Jenže na zlato nemá právo. A portugalské sardinky nemá ani každá z nás.“ Naklonila se k Rexovi a tiše, štvavě ho pobídla: „Běž, vem si! Vem si!“

Zvíře se vysmeklo a skokem se octlo u postele Alžběty Freinerové. Nevnímal jeho přítomnost. Měla už zavřené oči. Neviděla, stojí-li někdo u ní, ani jak daleko je, ani je-li někdo ještě vůbec zde. Cítila jen horký dech psa, ale neviděla jeho otevřenou tlamu.

5. Úkoly:

1. Shrňte stručně děj ukázky, vypište postavy, které zde vystupují, ujasněte si, čemu nerozumíte
2. Popište, co se dozvídáte o životě v ghettu
3. Věnujte se postupně jednotlivým postavám, v textu různobarevně zaznamenávejte, kde se jim autor věnuje, stručně si poznamenejte, co se o nich dovídáte a co si myslíte...
4. Vyberte si jednu postavu a rozvedte hlouběji své uvažování z předchozího úkolu
5. Jak poznamenává ghetto své obyvatele?